

Sosiaali- ja terveysministeriön suositus kunnille ja kuntayhtymille

Kotikunnattomat henkilöt ja koronavirusinfektioon liittyvän tutkimuksen ja kiireellisen hoidon kustannukset

Asiakasmaksulaki

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992), jäljempänä *asiakasmaksulaki*, 5 §:n 4 kohdan mukaan terveydenhuollon palveluista ovat maksuttomia muun muassa yleisvaarallisen tartuntataudin tutkimus, hoito ja hoitoon määrätty lääkkeet sekä sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn eristäminen.

Asiakasmaksulain 13 §:n mukaan muulta kuin Suomessa asuvalta voidaan asetuksella säätää perittäväksi maksu ja korvaus asiakasmaksulaissa säädetystä poikkeavin perustein, jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen (912/1992) 24 §:n mukaan muulta kuin Suomessa asuvalta voidaan periä enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen maksu, jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu.

Kotikunnattomat henkilöt

Kela on 18.5.2020 päivittänyt valtion korvauksiin liittyvää tiedotettaan kotikunnattomista potilaista ja koronaviruksen hoidosta. Hoito on maksullista henkilöille, joilla on pysyvä tai tilapäinen oleskelulupa Suomessa mutta joilla ei ole Suomessa kotikuntaa eikä oikeutta hoito-oikeustodistukseen. Tällaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi kolmansista maista (eli EU- tai ETA-valtion ulkopuolelta) tulevat:

- opiskelijat (jotka eivät työskentele Suomessa)
- diplomaatit
- lähetetyt työntekijät
- au pairit
- ns. "paperittomat henkilöt".

Sosiaali- ja terveysministeriön suositus

Hallituksen tavoitteena on estää koronavirusepidemian etenemistä Suomessa. Tavoitteen saavuttamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki koronavirusinfektioon mahdollisesti sairastuneet testataan. Tämän ja tartunnan jäljityksen avulla pystytään estämään koronavirustaudin leviämistä, suojaamaan riskiryhmiä ja turvaamaan kriittisen henkilöstön riittävyys sekä terveydenhuollon kantokyky. Lisäksi luodaan epidemian kulusta mahdollisimman tarkkaa tilannekuvaa Suomen tilanteesta. Tautiryvästyksiä saattaa esiintyä etenkin keskenään tiiviisti tekemisissä olevien henkilöiden keskuudessa ja tällöin nopea ja helposti saavutettava testaaminen, tautiin sairastuneiden eristäminen ja altistuneiden karanteeniin asettaminen on ensiarvoisen tärkeää. Tutkimuksen ja hoidon kustannusten ei tulisi estää ketään koronavirusinfektioon mahdollisesti sairastunutta hakeutumasta terveydenhuollon palveluihin.

STM suosittelee, että koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi kunnat eivät peri koronavirusinfektioista aiheutuvan tutkimuksen ja kiireellisen hoidon kustannuksia sellaisilta henkilöiltä, joilla ei ole Suomessa kotikuntaa ja jonka mahdollinen vakuutus ei kata tutkimuksen ja kiireellisen hoidon kustannuksia.

Maksuttomuudella turvattaisiin se, että kaikki koronavirusinfektioon mahdollisesti sairastuneet saisivat tarvitsemansa hoidon. Lisäksi maksuttomuudella ehkäistäisiin koronavirusinfektion leviämistä ja suojeltaisiin siten myös kunnan asukkaita.

STM:n suositus ei koske sellaisia henkilöitä, jotka saavat vakuutuksestaan korvausta tartuntataudin tutkimuksesta tai kiireellisestä hoidosta aiheutuviin kustannuksiin. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi EU- tai ETA-maiden ulkopuolelta tulleet diplomaatit, joiden vakuutus yleensä kattaa myös tartuntataudeista aiheutuvan hoidon kustannukset.

On huomattava, että suosituksella ei ole tarkoitus laajentaa kotikunnattoman henkilön oikeutta saada julkisen terveydenhuollon palveluja. Terveystieteiden tutkimuslain 50 §:n mukaan kiireellinen sairaanhoito on annettava sitä tarvitsevalle potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Kunnilla ei ole velvollisuutta antaa kotikunnattomille henkilöille muuta kuin kiireellistä sairaanhoitoa. Olisi kuitenkin perusteltua, että tämän suosituksen periaatteita sovellettaisiin kunnassa myös siltä osin kuin kunta mahdollisesti antaa kotikunnattomille koronaviruspotilaille muutakin hoitoa kuin kiireellistä hoitoa.

STM valmistelee parhaillaan asiakasmaksulain uudistamista. Asiakasmaksulakia on tarkoitus muuttaa muun ohella niin, että tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi annettavasta terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitetusta kiireellisestä yleisvaarallisen tartuntataudin tutkimuksesta, hoidosta ja hoitoon määrättyistä lääkkeistä ei pääsääntöisesti saisi periä maksua sellaiselta henkilöltä, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa tai jota ei rinnasteta kunnan asukkaaseen taikka jolle kansainväliset sopimukset tai EU-lainsäädäntö eivät turvaa palvelua maksutta.

Kustannusten kompensointi kunnille ja sairaanhoitopiireille

Eduskunta hyväksyi 26.6.2020 neljännen lisätalousarvion, joka sisältää kuntia tukevia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on turvata peruspalvelujen järjestämisen edellytykset ja helpottaa poikkeustilanteesta johtuvia kuntatalouden haasteita sekä ylläpitää talouden toiminnallisuutta paikallishallinnossa. Kuntien ja sairaanhoitopiirien tukemisen kokonaisuus on yli 1,4 miljardia euroa. Tämän vuoksi kunnille ja sairaanhoitopiireille ei anneta erillistä lisärahoitusta tähän suositukseen liittyen.

Lisätietoja

Tartuntataudit:

Ylilääkäri Paula Tiittala, etunimi.sukunimi@stm.fi

Kansainvälinen sosiaaliturva:

Neuvotteleva virkamies Henna Huhtamäki, etunimi.sukunimi@stm.fi

Hallitusneuvos Marja-Terttu Mäkiranta, etunimi.sukunimi@stm.fi

Asiakasmaksut:

Lakimies Laura Terho, etunimi.sukunimi@stm.fi

Terveystieteiden tutkimuslaki:

Lääkintöneuvos Katri Makkonen, etunimi.sukunimi@stm.fi (perusterveydenhuolto)

Lääkintöneuvos Sirkku Pikkujämsä, etunimi.sukunimi@stm.fi (erikoissairaanhoito)

Jakelu

Kunnat
Kuntayhtymät
Sairaanhoitopiirit

Aluehallintovirastot
Kela